

# ДЕНЬ НАУКИ ЮРИДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ

*До 180-річчя Київського національного  
університету імені Тараса Шевченка*



*Матеріали Міжнародної  
науково-практичної конференції*

## “АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ”

*23 травня 2014 року*

---

Київський національний університет імені Тараса Шевченка  
Юридичний факультет  
Рада молодих науковців

*До 180-річчя Київського національного  
університету імені Тараса Шевченка*

**«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ  
ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ»**

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції  
присвяченої Дню науки юридичного факультету  
23 травня 2014 року

Київ – 2014

---

УДК 34 (477)  
ББК 67(4Укр)  
А 43

**А 43 Актуальні питання державотворення в Україні:** матеріали міжнародної науково-практичної конференції (23 травня 2014 року) / Редкол.: д.ю.н. І. С. Гриценко (голова), проф. П. С. Берзін (заст. голови), к.ю.н. І. С. Сахарук (відп. ред.) – К.: Прінт-Сервіс, 2014. – 534 с.  
ISBN 978-617-7069-15-6

**Редакційна колегія:** д.ю.н. І. С. Гриценко (голова), проф. П. С. Берзін (заст. голови), к.ю.н. І. С. Сахарук (відп. ред.), проф. П. П. Адрушко, доц. О. П. Васильченко, проф. О. В. Зайчук, проф. М. І. Іншин, проф. М. В. Краснова, проф. О. Л. Копиленко, проф. Р. А. Майданик, проф. А. М. Мірошніченко, проф. О. П. Орлюк, проф. М. А. Погорецький, проф. Н. Ю. Пришва, проф. С. Я. Фурса, проф. В. С. Щербина

**Укладачі:** І. С. Сахарук, А. В. Дідилівський, І. М. Ревко, Р. В. Мельниченко, Д. Ф. Дзьоба, А. Г. Косенкова

**Обкладинка:** К. О. Король

У збірнику розміщено матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні питання державотворення в Україні» присвяченої до Дню науки юридичного факультету, що відбулась 23 травня 2014 року у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка. Збірник охоплює дослідження проблем прав людини, теорії та історії права та держави, конституційного, адміністративного, фінансового, цивільного, господарського, земельного, екологічного, аграрного, кримінального, трудового та права соціального забезпечення, адміністративного, цивільного, кримінального процесу. Для фахівців, які працюють у вищезазначених галузях, науковців, викладачів вищих навчальних закладів, аспірантів і студентів.

ISBN 978-617-7069-15-6

© *Юридичний факультет  
Київського національного університету  
імені Тараса Шевченка, 2014*  
© *Колектив авторів, 2014*

<b>Анастасія Косенкова</b> .....	
Досвід Великобританії у запровадженні пенсійної реформи: уроки для України .....	318
<b>Ольга Кучма</b> .....	
Соціальне страхування громадян України на окупованих територіях .....	319
<b>Невідничка Мер'ям</b> .....	
Матеріальна відповідальність роботодавця при порушенні права працівника на працю .....	321
<b>Анна Макаренко</b> .....	
Забезпечення принципу добровільності при укладенні колективного договору .....	323
<b>Яна Омельчук</b> .....	
Особливості перевірки ділових якостей працівників в сучасних умовах .....	326
<b>Мар'яна Остапчук</b> .....	
Нормотворчі гарантії правильного застосування оціночних понять трудового права України .....	328
<b>Анастасія Порфимович</b> .....	
Окремі аспекти вдосконалення соціального захисту студентської молоді в Україні .....	329
<b>Ганна Ряполова-Радченко</b> .....	
Особливості правового регулювання стажування студентів ВНЗ .....	331
<b>Денис Савченко</b> .....	
Щодо підвищення ролі запобіжної функції Державної інспекції з питань праці України .....	333
<b>Ірина Сахарук</b> .....	
Правові аспекти протидії дискримінації за способом життя у сфері праці .....	334
<b>Людмила Сіньова</b> .....	
Боротьба з бідністю як функція соціальної держави .....	338
<b>Олена Скорич</b> .....	
Вдосконалення правового регулювання соціальних відпусток в Україні .....	339
<b>Вадим Слончак</b> .....	
Механізм реалізації принципу реальної заборони дитячої праці .....	341
<b>Микола Стадник</b> .....	
Реформа трудового законодавства і проблеми відповідальності в трудовому праві .....	343
<b>Юлія Супруненко</b> .....	
Самозахист трудових прав працівників .....	345
<b>Ксенія Трампольська</b> .....	
Особливості застосування дисциплінарних стягнень у сфері державної служби .....	347
<b>Давид Ушверідзе</b> .....	
Реформування системи присвоєння рангів на державній службі України .....	349
<b>Ангеліна Ходирєва</b> .....	
Особливості правового регулювання трудової діяльності народних депутатів .....	350
<b>Світлана Черноус</b> .....	
Поняття «робота» у нормах про звільнення працівника за прогул .....	352

Другий рівень пенсійного забезпечення був запроваджений у 60-х роках 20 століття як «умовно накопичувальний». У нормативному регулюванні він зазнав достатню кількість змін та доповнень до першочергового варіанту закріплення нормативних положень щодо запровадження другого рівня пенсійного забезпечення громадян [Чапко І. Експертна записка «Порівняння пенсійних систем у деяких країнах світу»/ І. Чапко // Аналітично-дорадчий центр Блакитної стрічки. – К: 2009. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.brc.undp.org.ua>]. Отже, суть змін полягала у відносному зрівнянні пенсій за другим рівнем пенсійного забезпечення, а до 2030 року планується повністю об'єднати перший та другий рівень пенсійної системи, при яких розмір пенсій залежатиме лише від кількості відпрацьованих років. Другий рівень державних пенсій, так званих державних пенсій за заслугою років, у грошовому сенсі набагато перевершує базовий. Але ця схема та коефіцієнт виплати пенсії, що розраховується, на відміну від базової державної, вже залежить і від стажу, і від розміру заробітної плати. Таким чином, чим більше стаж службовця, тим більше його пенсійне забезпечення [Електронний ресурс: [http://ecofin.org.ua/wp-content/uploads/2012/03/State\\_pension\\_GB.pdf](http://ecofin.org.ua/wp-content/uploads/2012/03/State_pension_GB.pdf)].

Найбільш популярним серед існуючих рівнів є так званий «третій рівень», що представляє собою недержавну пенсійну систему. Саме ця схема, на відміну від державної, дозволяє службовцям одержувати досить велику пенсію, розмір якої регулює сам службовець. Але вже повністю тільки зі своєї кишені. Незважаючи на те, що за цією схемою особи платять досить високі страхові та пенсійні внески, особисте пенсійне забезпечення поступово витісняє державне: на сьогоднішній день близько 70% від усього обсягу пенсій, які виплачуються у Великобританії доводиться саме на недержавні виплати. Також на третій рівень пенсійного забезпечення припадає найбільша частка у коефіцієнті заміщення, що показує скільки грошей у вигляді пенсії, порівняно з середньою зарплатою в країні, отримує людина [R. Blundell, C. Emmerson, Fiscal effect of Reforming the UK State Pension System, 2003. Електронний ресурс: [http://www.ageing.ox.ac.uk/files/workingpaper\\_402.pdf](http://www.ageing.ox.ac.uk/files/workingpaper_402.pdf)]

У довгостроковій перспективі уряд планує зменшувати виплати за цією схемою та об'єднати її із рівнем базового пенсійного забезпечення.

На підставі викладеного, робимо висновок, що пенсійна система Великобританії має досить складну структуру, але, водночас, кожний із рівнів пенсійної системи цієї країни є по-своєму досконалий і по-своєму має свої недоліки для тієї чи іншої категорії населення. Безумовним плюсом є те, що особа має право вибору, до якої із систем їй долучитися, проаналізував усі плюси і мінуси кожної, що мають для неї самої істотне значення.

*Ольга Кучма*

*Київський національний університет  
імені Тараса Шевченка,  
к.ю.н., доцент*

### **Соціальне страхування громадян України на окупованих територіях**

У 2014 році через складну політичну ситуацію, на жаль, і для України стали актуальними питання врегулювання в правовому руслі відносин, в тому числі і соціального страхування громадян України на окупованій території. Проектом Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» №4473-1 від 01.04.2014 р. окупованою територією визначено Автономну Республіку Крим. Даним проектом (ч.2.ст.5) Україна

зобов'язується підтримувати і забезпечувати економічні, фінансові, політичні, соціальні, інформаційні, культурні та інші зв'язки з громадянами України, які проживають на тимчасово окупованій території України.

Станом на квітень 2014 року територія Автономної Республіки Крим Україною визнається як окупована українська територія, Росією визнається як частина Російської Федерації, жителі Криму не мають одностайності в поглядах, до якої держави вони належать, міжнародна спільнота підтримує Україну, хоча, наприклад, Вірменія вітала дії Росії в Криму.

Але, незважаючи на політичну кризу, весь цей час на території Криму народжуються діти, люди досягають пенсійного віку, настають інші страхові випадки, які дають право на отримання страхових виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням відповідно до законодавства України.

Чи підлягають соціальному страхуванню громадяни України, які перебувають на території Криму від дня проведення кримського референдуму, легітимність якого не визнається Україною?

Росія, вважаючи дану територію своєю, поширює законодавство Російської Федерації на територію Криму, в тому числі і в сфері пенсійного забезпечення та соціального страхування.

На сьогодні, пенсії в Криму виплачуються в розмірах, обчислених відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» але в російських рублях, переведених по курсу на поточну дату.

Україна, не визнаючи втрату території Криму, продовжує нараховувати до виплати пенсії кримським пенсіонерам, які вони не можуть отримати через заблоковані Росією рахунки.

До кого звертатися кримчанам у разі настання страхового випадку і на які виплати розраховувати та яким законодавством керуватися при визначенні права на страхову виплату і обрахунку її розміру?

Україна не відмовляється від своїх громадян, які залишаються в Криму, не вважаючи їх такими, що перебувають за кордоном. Тому, дані громадяни, у разі настання страхового випадку, можуть звертатися з відповідними заявами та іншими необхідними документами до будь-якого відділення відповідного державного органу «на материк» для отримання страхової виплати.

Якщо ж громадяни України – жителі Криму вирішили змінити громадянство, наприклад, на російське, то це не є перепорою для соціального страхування згідно із українським законодавством, оскільки відповідно до частини четвертої статті восьмої Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, мають право на отримання пенсійних виплат і соціальних послуг із системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування нарівні з громадянами України на умовах та в порядку, передбачених цим Законом, якщо інше не передбачено міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Частина перша статті четвертої Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням» визначає право на матеріальне забезпечення та соціальні послуги за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням, мають застраховані громадяни України, іноземці, особи без громадянства та члени їх сімей, які

проживають в Україні, якщо інше не передбачено міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України.

Тобто, незважаючи на те, на окупованій території проживають громадяни України чи ні, являються особи громадянами України чи ні, ключовим у визначенні права на соціальні страхові виплати був і залишається факт наявності страхового стажу певної тривалості, що дає право на отримання страхової виплати, тобто період, протягом якого особою чи за особу сплачений єдиний страховий внесок.

Зважаючи на те, що наразі є проблеми з оподаткуванням та справами єдиного соціального внеску суб'єктами підприємницької діяльності, які зареєстровані в автономній республіці Крим, особи, які працюють у таких роботодавців матимуть страховий стаж тільки до часу припинення сплати єдиного страхового внеску до пенсійного фонду України.

Якщо в подальшому у особи виникне необхідність мати страховий стаж більшої тривалості, то особа матиме право доплатити на добровільних засадах єдиний страховий внесок за період після припинення сплати за неї єдиного страхового внеску в обов'язковому порядку.

*Невідічна Мер'ям  
Київський національний університет  
імені Тараса Шевченка,  
студентка 2 курсу ОКР «Магістр»*

### **Матеріальна відповідальність роботодавця при порушенні права працівника на працю**

Недоліком діючого Кодексу законів про працю України є те, що дев'ята глава регулює тільки питання матеріальної працівника, і не містить положень стосовно відповідальності власника або уповноваженого ним органу. Норми, що стосуються відповідальності роботодавця, містяться в окремих статтях КЗпП, а в певних випадках регулюються іншими галузями права, зокрема, цивільним. Тільки проект Трудового кодексу №2902 містить окрему главу, присвячену матеріальній відповідальності роботодавця. З огляду на це, актуальним є дослідження підстав та умов матеріальної відповідальності роботодавця, а також порядку відшкодування шкоди працівнику.

В доктрині трудового права підставами матеріальної відповідальності роботодавця за шкоду, заподіяну працівникові, визнаються такі трудові майнові правопорушення: 1) порушення права працівника на працю (у випадках порушення правил прийому на роботу, законодавства про переведення на іншу роботу, незаконного відсторонення від роботи, при порушенні законодавства про підстави і порядок звільнення працівника); 2) незабезпечення роботодавцем здорових і безпечних умов праці (у випадку ушкодження здоров'я працівника при виконанні трудових обов'язків, каліцтва, у разі смерті працівника); 3) порушення обов'язків роботодавця щодо видачі документів, щодо роботи і заробітної плати (у разі неправильного заповнення, оформлення і затримки видачі трудової книжки, документів про працю і заробітну плату); 4) незабезпечення збереження особистих речей працівника під час роботи (у випадках їх відсуття, знищення, крадіжки).

Матеріальна шкода працівникові при порушенні права на працю може бути заподіяна роботодавцем при укладенні трудового договору (прийнятті на роботу), реалізації трудового правовідношення (незаконне переведення/переміщення) та припиненні трудового договору (звільненні). Підтримуємо позицію А. В. Богма щодо необхідності